

**HISTORIJAT NASTAJANJA REZOLUCIJE VIJEĆA
SIGURNOSTI UN-A 1325 „ŽENE, MIR I SIGURNOST“**

**HISTORY OF CREATION OF UN SECURITY COUNCIL
RESOLUTION 1325 "WOMEN, PEACE AND SECURITY"**

Pregledni znanstveni članak

*Esma Kalamujić, MA**

Sažetak

Žene su kroz historiju imale podređen položaj. Neki dokazi datiraju još iz antičke Grčke, gdje su odnosi između gospodara i robova, oca i djece, te između muškaraca i žena bili jasno definisani u svakom domaćinstvu. Sve ove veze bile su zasnovane na muškoj dominaciji. S obzirom na datu situaciju nejednakosti, zakonska pravila nisu bila potrebna. Tako su muškarci „predodređeni“ da postanu vladari i da imaju dominantnu ulogu i položaj u odnosu na žene u porodici, ljubavi, politici ili poslu. Žene nisu imale značajne pozicije u društvu, niti su u značajnoj mjeri učestvovalе u procesima donošenja odluka. Žene su bile domaćice koje se brinu o djeci i domaćinstvu, nerjetko su išle u rat i nisu imale značajne pozicije u društvu za donošenje odluka. Položaj žena i muškaraca odavno je bio neuravnotežen, ali žene i muškarci su jednako sposobni, učinkoviti i vrijedni te postupak Ujedinjenih naroda predstavlja izniman napredak modernog svijeta u rješavanju problema spolne podređenosti. U 20. stoljeću žene su počele pokretati pitanja vezana za rodne uloge, ulogu i položaj žene u društvu i rodnu ravnopravnost. Posljednjih godina jedno od istaknutih pitanja je uloga žena u ratovima i mirovnim aktivnostima, te u nacionalnom i međunarodnom sektoru sigurnosti i odbrane.

Ključne riječi: žene, mir, sigurnost.

* Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine, e-mail: esmakalamujic@gmail.com

Abstract

Throughout history, women have had a subordinate position. Some evidence dates back to ancient Greece, where the relationships between masters and slaves, fathers and children, and between men and women were clearly defined in every household. All these relationships were based on male dominance. Given the given situation of inequality, legal rules were not needed. Thus, men are "destined" to become rulers and to have a dominant role and position in relation to women in family, love, politics or work. Women did not have significant positions in society, nor did they participate to a significant extent in decision-making processes. Women were housewives who took care of children and the household, they often went to war and did not have significant decision-making positions in society. The position of women and men has long been unbalanced, but women and men are equally capable, effective and valuable, and the action of the United Nations represents an extraordinary progress of the modern world in solving the problem of gender subordination. In the 20th century, women began to raise issues related to gender roles, the role and position of women in society, and gender equality. In recent years, one of the prominent issues is the role of women in wars and peace activities, and in the national and international security and defense sectors.

Keywords: women, peace, security.

1. UVOD

Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija usvojilo je 31. oktobra 2000. godine Rezoluciju 1325 kojom se države članice pozivaju „da osiguraju povećanu zastupljenost žena na svim nivoima odlučivanja u nacionalnim, regionalnim i međunarodnim institucijama i mehanizmima za prevenciju, upravljanje i rješavanje sukoba“ (tačka 1). Rezolucija UN-a 1325, kroz svojih 18 usvojenih ciljeva jasno prepoznaje da „razumijevanje uticaja oružanog sukoba na žene i djevojčice, djelotvorni institucionalni aranžmani koji garantuju njihovu zaštitu i puno učešće u mirovnom procesu mogu značajno doprinijeti održavanju i promociji međunarodnog mira i sigurnosti“.

2. FEMINISTIČKI POKRETI KROZ HISTORIJU

Kako bismo razumjeli historijat i nastanak Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“, trebamo znati ko su bili naši oslonci, naše pretkinje, naše prethodnice u feminističkim pokretima i njihovim inicijativama koje su, kao rezultat, dovele do nastanka ove vrlo važne rezolucije. Feminizam kao pojam (franc. *féminisme*, prema lat. *femina*: žena) predstavlja skupinu društvenih pokreta, svjetonazora i teorija, koja unapređuje politička, ekonomska te socijalna prava i položaj žena u svrhu ostvarenja rodne ravnopravnosti. Jednostavnije rečeno, temeljni je zadatak feminizma, još u njegovim začetnicima, bilo ukidanje diskriminacije žena.

Iako su prvi pokreti za ravnopravnost žena bili usko povezani s modernizacijskim procesima u Engleskoj i Americi, bitno je naglasiti da feminizam svoje ideološke korijene vuče iz Francuske. Protesti žena protiv nejednakosti u društvu javili su se još u davnom 16. stoljeću, kada Jane Anger, engleska književnica, kao prva žena objavila cjelovitu odbranu svog spola 1589. godine: „Jane Anger, Her Protection For Women“. Njen je tekst pisan u svrhu odbrane ženskog roda, a Anger je bila prva autorica koja je rad o ovoj temi i objavila, kada su žene rijetko pisale o sekularnim ili nereligioznim temama i objavljivale to, ili dovodile u pitanje superiornost muškarca u društvu. Također je rijetkost da su se žene zalagale protiv muške nadmoći. Mnoge su se žene još tokom 17. i 18. stoljeća zalagale za ravnopravnost među rodovima u društvu, i to kada je riječ o pravu na obrazovanje, a mnoge od njih problematizirale su i status žene unutar bračne zajednice. Tako je i Mary Wollstonecraft, također Britanka, 1792. godine objavila „Odbranu ženskih prava“ (*A Vindication of the Rights of Women*), djelo u kojem se zalaže za ravnopravnost muškaraca i žena, ističući kako je pravo na jednakost elementarno ljudsko pravo svake osobe, a ne nešto što isključivo pripada samo muškarcu, a što bi žena tek trebala steći ovisno o tome je li njeno ponašanje prihvatljivo. Wollstonecraft je ovako stekla status začetnice pokreta. Ona se, prije svega, u prosvjetiteljskom duhu zalagala za jednako pravo na obrazovanje želeći tako pokazati i dokazati da „slabiji spol“ nije nerazuman.

Nakon Napoleonovih ratova 1816. godine osniva se Ženska sekcija Kvekerskog mirovnog društva u Britaniji (Cockburn, 2012: 25; Mladenović i Branković, 2013: 3), a do 1820. godine ženska mirovna društva pokrenuta su

u nekoliko britanskih gradova. Oko 1840. godine, također u Britaniji, osniva se Društvo maslinove grančice (Olive Leaf Circles), s ukupno 150 ogranaka i članstvom koje je do 1850. naraslo na 3.000 članova (Liddington, 1991). Ubrzo po završetku Francusko-pruskog rata, u Britaniji se 1872. formira ženski ogranak Britanskog mirovnog društva. U Švedskoj, feministkinja Frederika Bremer osniva prvu Međunarodnu žensku alijansu 1854. godine. Ona je, prema nekim analizama, začetnica ideje da žene treba da pokreću međunarodne mirovne alijanse sastavljene isključivo od žena. (Berkman, 1990: 141-160). Nakon velikih žrtava u Američkom građanskom ratu, Eugenie Niboyet osniva 1867. godine u Ženevi žensku autonomnu međunarodnu organizaciju pod nazivom Međunarodna liga za mir i slobodu (Ligue Internationale de la Paix et de la Liberté). Taj naziv će u Francuskoj ostati i do danas. (Cockburn, 2007) U Sjedinjenim Američkim Državama (SAD), tačnije u Njujorku, jedna grupa žena se vrlo rano protivi vojnom angažovanju SAD-a u Prvom svjetskom ratu. Tako 1915. godine dvije sjajne antiratne aktivistkinje i sufražetkinje Lilian Wald i Crystal Eastman osnivaju i vode Antimilitarističku uniju (American Union Against Militarism), koja se za nekoliko godina proširila u 22 grada. U isto vrijeme Crystal Eastman, koja je sebe predstavljala kao socijalistkinju i feministkinju, zajedno sa Jane Addams, radi na okupljanju oko 3.000 žena u Žensku mirovnu partiju (Women's Peace Party), koja tada, 1915. godine, ima njujoršku kancelariju i nacionalno sjedište. Mirovnjakinje su oduvijek bile inventivne, tako da je jedna od impozantnih izložbi koje su ove aktivistkinje organizovale imala oko 5.000 posjetilaca dnevno. Na izložbi je ratna mašina SAD-a prikazana u obliku ogromnog metalnog zmaja, ispred kojeg je držana serija strastvenih govora. U njima su, između ostalog, aktivistkinje protestovale protiv „politike uvećanja budžeta za oružje radi navodne zaštite građanstva, iza koje stoji puko uvećanje proita na osnovu militarizacije cele zemlje“. (Cook, Eastman, 1978) U to vrijeme, evropske mirovnjakinje i feministkinje Anita Augspurg i Aletta Jacobs organizuju jedinstveni historijski Međunarodni kongres žena u Hagu, 28. aprila 1915, poznat kao Prvi ženski mirovni kongres (Women's Peace Congress). On je predstavljao prekretnicu za rađanje ženskog mirovnog pokreta. Kongresu je prisustvovalo 1.136 delegatkinja iz dvanaest zemalja, a više od 2.000 žena učestvovalo je na završnoj sesiji, na kojoj je Žensku mirovnu partiju iz SAD-a zastupala Jane Adams, s još pedeset članica. Zanimljivo je da su aktivistkinje na haškom

kongresu usvojile više zaključnih rezolucija. U jednoj od njih su insistirale na prijedlogu da prilikom mirovnih pregovora treba da se čuje i glas žena. To možemo smatrati začetkom ideje koja je kasnije postala sastavni dio Rezolucije 1325 (Cockburn, 2007). Nakon toga, iako su antiratne aktivistkinje pregovarale sa svojim predsjednikom i nisu uspjele spriječiti ulazak SAD-a u Prvi svjetski rat, ženski mirovni pokret u SAD-u dijeli se na dvije grupe. Prva prihvata činjenicu da ženski mirovni aktivizam ne može zaustaviti rat, ali da može ublažiti njegove posljedice. Stoga se aktivistkinje ove grupe organizuju kako bi podržale veterane žrtve rata. Pripadnice druge grupe pokreta postaju još žešće antiratne aktivistkinje, kao Jane Adams, te zbog toga bivaju napadane da su „antipatriotkinje“ i „izdajice“. Poslije Prvog svjetskog rata evropske mirovnjakinje organizuju još jedan historijski događaj, Drugi ženski mirovni kongres, koji je održan maja 1919. godine u Cirihu. Nakon ovog drugog kongresa, 1920. godine osnovana je jedinstvena nova organizacija pod nazivom Ženska međunarodna liga za mir i slobodu (Women's International League for Peace and Freedom – WILPF). Konsultativni status u Ujedinjenim nacijama dobila je još 1948. godine, a danas ima ogranke u 37 zemalja. Jedan ogranak, pod vodstvom Jane Adams (koja je 1931. dobila Nobelovu nagradu za mir) nastavlja rad u Njujorku, dok druga grupa aktivistkinja, zajedno s Harriet Alonso, otvara ogranak WILPF-a u Ženevi. Kasnije će WILPF biti jedna od organizacija ključnih za kreiranje Rezolucije 1325. Tridesetih godina 20. stoljeća, nakon ekspanzije nacističke Njemačke, japanske agresije u Aziji, uspostavljanja Frankovog fašističkog režima u Španiji i Musolinijevog u Italiji, ženski mirovni pokret je, prema riječima Sintije Cockburn (2007), bio u „bolnoj tenziji između ‘pravde’ i ‘mira’“. On je zahtijevao opće razoružanje, dok su lijevo orijentisane aktivistkinje insistirale na društvenoj i ekonomskoj revoluciji i otporu fašizmu, pa i po cijenu rata (Alonso, 1993).

Ubrzo nakon osnivanja Ujedinjenih nacija 1945, Komisija za položaj žena (Commission on the Status of Women - CSW), osnovana je 1946. godine kao tijelo UN-a posvećeno rodnoj ravnopravnosti i unapređenju žena. Komisija nastavlja da se sastaje godišnje, povezujući zajedno države članice i predstavnike civilnih društva kako bi razgovarali o hitnim pitanjima s kojima se žene suočavaju u svijetu, procjenjujući napredak i dajući preporuke i formu politike za rodnu ravnopravnost. Godišnji sastanci komisije se često fokusiraju na teme od značaja za dnevni red agende „Žene,

mir i sigurnost“, pa tako 1969. godine komisija raspravlja o tome treba li ženama, a i djeci, pružiti posebnu zaštitu tokom sukoba.

3. PEKINŠKA PLATFORMA ZA AKCIJU

Konceptualni korijeni Rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 „Žene, mir i sigurnost“ leže u poglavlju Pekinške platforme za akciju iz 1995, koja je posvećena ženama i oružanim sukobima. Vizionarski dokument je i danas najsveobuhvatniji globalni politički okvir i plan za djelovanje, i trenutni izvor smjernica i inspiracija za ostvarivanje rodne ravnopravnosti i ljudskih prava. Platforma za akciju pokriva 12 kritičnih područja djelovanja koja su podjednako važna danas kao i prije 20 godina, i to: siromaštvo, obrazovanje i obuka, zdravlje, nasilje, oružani sukobi, ekonomija, moć i donošenje odluka, institucionalni mehanizmi, ljudska prava, mediji, okruženje, i djevojčice. Od 5. do 9. juna 2000. godine u sjedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku, na dvadeset i trećoj specijalnoj sjednici Generalne skupštine, u vezi s temom „Žene 2000: rodna ravnopravnost, razvoj i mir za dvadeset prvi vijek“, usvojena je politička deklaracija i dokument pod nazivom „Daljnje akcije i inicijative za implementaciju Pekinške deklaracije i Platforme za akciju“.

4. RADNA GRUPA ZA PITANJA ŽENA I ORUŽANIH KONFLIKATA (NGO Working Group on Women and Armed Conflict)

Radna grupa nevladinih organizacija pri Vijeću sigurnosti je utjecajan forum u Ujedinjenim nacijama. Niko nije zamišljao da tijelo, nevladina organizacija može imati redovnu interakciju s članovima Vijeća na najvišem nivou, ali radna grupa je dokazala da se neočekivano može dogoditi, čak i u svijetu visoke međunarodne politike. Radna grupa danas organizuje sastanke dijaloga između grupe od tridesetak najvećih nevladinih organizacija i pojedinačnih ambasadora Vijeća, kao i najviših zvaničnika UN-a i drugih ključnih igrača u svijetu međunarodne sigurnosti. Kako kaže Carol Cohn: „Kao primarno UN tijelo za donošenje odluka u oblasti međunarodnog mira i sigurnosti, Vijeće sigurnosti je u središtu moći UN-a i nije slučajno da, takođe pretežno muškarci u maskulinističkom domenu su posvećeni 'tvrdom' pitanju vojnih prijetnji međunarodnom miru i sigurnosti.“ Nakon konflikta

90-ih godina, posebno u Ruandi i Bosni i Hercegovini, ženske nevladine organizacije su u UN-u započele zagovaračku kampanju koja je za cilj imala prepoznati utjecaj konflikta na žene i djecu.

Na kraju marta 2000. godine, radna grupa nevladine organizacije za „Žene, mir i sigurnost“ (u daljem tekstu: Radna grupa) formirana je da se zalaže za Rezoluciju Vijeća sigurnosti. Šest osnivača je bilo, i to:

1. Ženska internacionalna liga za mir i slobodu (*Women's International League for Peace and Freedom – WILPF*), predstavnica Edith Ballantyne,
2. Internacionalna amnestija (*International Alert*), predstavnice Florence Martin i Barbara Lochbihler,
3. International Alert (*International Alert*), predstavnice Eugenia Piza-Lopez i Sanam Naraghi-Anderlini,
4. Haški apel za mir (*Hague Appeal for Peace*), predstavnica Cora Weiss,
5. Komisije za žene i djecu izbjeglice (*Women's Commission for Refugee Women and Children*), predstavnica Maha Muna,
6. Međunarodne asocijacije za istraživanje mira (*International Peace Research Association*), predstavnica Betty Reardon.

Poslije, u ime Ženske asocijacije za rodnu pravdu (*The Women's Caucus for Gender Justice*) pridružila se i Rhonda Copelon. Treba istaći da su osnovu za ovu rezoluciju, uključujući početnu izradu, lobiranje i pripremu članova Vijeća sigurnosti da prihvate da je rezolucija neophodna, radile ove nevladine organizacije. Radna grupa je radila na edukaciji Vijeća, pronalazeći onoliko kvalitetne relevantne literature koliko je mogla, predstavljala je i prošla kroz svaki dokument UN-a od početka nastajanja institucije, pronalazeći svaku referencu koja se tiče žene, mira i sigurnosti. Sastajala se sa svim relevantnim odjelima UN-a, učeci protokol kako im se obratiti, kao i drugim odjelima u glavnim gradovima članica UN-a. Pred sam kraj, doveli su žene iz zona sukoba da se obrate na *Arria* sastanku Vijeća sigurnosti, odnosno muškarcima koji izvan Njujorka ne poznaju šta znači viktimizacija žena u ratu, i dale do znanja da je Radna grupa „pomagač“, a ne protivnik u saradnji koja ima za cilj usvajanje Rezolucije.

5. REZOLUCIJA VIJEĆA SIGURNOSTI (UNSCR) 1325 ŽENE, MIR I SIGURNOST

31. oktobra 2000. godine Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo je jednoglasno Rezoluciju Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija 1325, o ženama, miru i sigurnosti koja glasi: „*Pozivajući se na rezolucije 1261 (1999) od 25. augusta 1999. godine, 1265 (1999) od 17. septembra 1999. godine, 1296 (2000) od 19. aprila 2000. godine i 1314 (2000) od 11. augusta 2000. godine, kao i na relevantne izjave predsjednika, uključujući i izjavu za javnost povodom dana Ujedinjenih nacija posvećenog pravima žena i međunarodnom miru, 08. marta 2000. godine (SC/6816), Pozivajući se na obaveze iz Pekinške deklaracije i Platforme djelovanja (A/52/231), kao i sve obaveze sadržane u konačnom dokumentu 23. posebne sjednice Generalne skupštine Ujedinjenih nacija pod nazivom „Žene 2000: ravnopravnost spolova, razvoj i mir u 21. stoljeću“ (A/S-23/10 Rev. 1), a posebno one koje se tiču žena i oružanih sukoba, Imajući u vidu namjenu i principe Povelje Ujedinjenih nacija te primarnu odgovornost Vijeća sigurnosti za održanje međunarodnog mira i sigurnosti, u skladu s Poveljom, Izražavajući zabrinutost zbog činjenica da civili, posebno žene i djeca, čine većinu osoba pogođenih oružanim sukobima, uključujući izbjeglice i raseljene osobe, i da su u sve većoj mjeri mete sukobljenih strana i vojnih elemenata, te prepoznajući posljedice i utjecaj ovakve situacije na održiv mir i pomirenje, Potvrđujući značajnu ulogu žena u sprečavanju i rješavanju konflikta te izgradnji mira, naglašavajući značaj njihovog ravnopravnog učešća i potpune uključenosti u sve napore na održanju i provođenju mira i sigurnosti, kao i potrebu za njihovom većom ulogom u procesu odlučivanja pri sprečavanju i rješavanju konflikta, Potvrđujući također potrebu za punom provedbom međunarodnih zakona o humanitarnoj pomoći i ljudskih prava koja štite prava žena i djevojaka u toku i poslije sukoba, Naglašavajući potrebu da sve strane uvrste posebne potrebe žena i djevojaka u programe deminiranja i jačanja svijesti o minama, Prepoznajući hitnu potrebu za uključivanjem gender perspektive u mirovne operacije, i u tom kontekstu pozivajući se na Windhoek deklaraciju i Namibijski plan akcije za uključivanje gender perspektive u multidimenzionalne mirovne operacije (S/2000/693), Također prepoznajući značaj preporuke predsjednika u izjavi novinarima datoj 08. marta 2000. godine za specijaliziranu obuku o zaštiti, posebnim potrebama i*

ljudskim pravima žena i djece u konfliktnim situacijama, za sve osoblje koje učestvuje u mirovnim operacijama, *Imajući* u vidu da razumijevanje utjecaja oružanih sukoba na žene i djevojke, kao i učinkoviti institucionalni mehanizmi koji garantiraju njihovu zaštitu i učešće u mirovnim procesima, mogu značajno doprinijeti održivosti i provedbi međunarodnog mira i sigurnosti, *Naglašavajući* potrebu za konsolidiranim podacima o posljedicama oružanih sukoba po žene i djevojke,

1. Poziva države članice da osiguraju veće prisustvo žena u donošenju odluka na svim nivoima u nacionalnim, regionalnim i međunarodnim institucijama i mehanizmima za sprečavanje i rješavanje sukoba;
2. Potiče generalnog sekretara da implementira svoj strateški plan akcije (A/49/587), koji poziva na veće učešće žena u procesu donošenja odluka u rješavanju sukoba i mirovnim procesima;
3. Poziva generalnog sekretara da izabere više žena na pozicije specijalnih predstavnica i izaslanica koje će vršiti dužnosti u njegovo ime, te tim povodom poziva države članice da preporuče kandidatkinje generalnom sekretaru, za uključivanje u redovno ažurirane centralizirane popise;
4. Dalje, poziva generalnog sekretara da traži proširenje uloga i doprinosa žena u lokalnim operacijama Ujedinjenih nacija, a posebno među vojnim posmatračima, policijskim snagama i osobljem koje se bavi ljudskim pravima i humanitarnim radom;
5. Izražava spremnost za uključivanje gender perspektive u mirovne operacije, te poziva generalnog sekretara da se pobrine kako bi sve lokalne operacije uključile gender komponentu, gdje god je to moguće;
6. Zahtijeva od generalnog sekretara da zemljama članicama osigura vodiče i materijale za obuku o zaštiti, pravima i posebnim potrebama žena, kao i značaju uključivanja žena u sve mjere izgradnje i održavanja mira, poziva države članice da uključe ove elemente, kao i obuke o jačanju svijesti o HIV/AIDS-u u nacionalne programe obuke za vojno i policijsko osoblje prije razmještanja, i dodatno zahtijeva od generalnog sekretara da omogući takve programe obuke za civilno osoblje u mirovnim operacijama;
7. Poziva zemlje članice da povećaju svoju dobrovoljnu finansijsku, tehničku i logističku podršku gender-senzibiliziranim programima obuke, uključujući one koje provode relevantni fondovi i programi, između ostalih, Fond za žene i Fond za djecu Ujedinjenih nacija, Ured visokog komesara Ujedinjenih nacija za izbjeglice te druga relevantna tijela;

8. Poziva sve uključene aktere da, pri pregovorima i provedbi mirovnih sporazuma, usvoje gender perspektivu, uključujući, između ostalih: a) Posebne potrebe žena i djevojaka prilikom repatrijacije i preseljenja, te tokom rehabilitacije, reintegracije i postkonfliktne rekonstrukcije; b) Mjere koje podržavaju lokalne ženske mirovne inicijative i procese za rješavanje sukoba, i koje uključuju žene iz svih mehanizama za provedbu mirovnih sporazuma; c) Mjere za zaštitu i poštivanje ljudskih prava žena i djevojaka, posebno kada se odnose na ustav, izborni sistem, policiju i sudstvo;
9. Poziva sve strane u oružanim sukobima da u potpunosti poštuju međunarodne zakone o pravima i zaštiti žena i djevojaka, posebno kada se radi o civilima, a naročito da poštuju obaveze koje proističu iz Ženevske konvencije iz 1949. godine i Dodatnog protokola iz 1977. godine, Konvencije o pravima izbjeglica iz 1951. godine te Protokola iz 1967. godine, Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije nad ženama iz 1979. godine te Trećeg opcionalnog protokola iz 1999. godine, Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta iz 1989. godine i dva opcionalna protokola iz 2000. godine, kao i da imaju na umu relevantne propise Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda;
10. Poziva sve strane u oružanom sukobu da preuzmu dodatne mjere na zaštitu žena i djevojaka od nasilja na osnovu spola, posebno silovanja i drugih oblika seksualnog zlostavljanja, te svih oblika nasilja u oružanim sukobima;
11. Naglašava odgovornost svih država da stave tačku na nekažnjavanje i da kazne odgovorne za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine, uključujući one koji uključuju seksualno nasilje te druge oblike nasilja nad ženama i djevojkama, i u tom kontekstu naglašava potrebu za isključivanjem ovih zločina, kad god je to moguće, iz pravila o amnestiji;
12. Poziva sve strane u oružanim sukobima da poštuju civilni i humanitarni karakter izbjegličkih kampova i naselja, te da imaju na umu posebne potrebe žena i djevojaka, također i u njihovom obliku, te se poziva na rezolucije 1208 (1998) od 19. novembra 1998. godine i 1296 (2000) od 19. aprila 2000. godine;
13. Ohrabruje sve uključene u planiranje razoružanja, demobilizacije i reintegracije da uzmu u obzir različite potrebe bivših vojnika - muškaraca i žena, te da imaju na umu potrebe članova njihovih porodica;

14. Potvrđuje svoju spremnost, kad god se usvoje mjere u skladu s članom 41. Povelje Ujedinjenih nacija, da pruži razumijevanje njihovom potencijalnom utjecaju na civile, imajući na umu posebne potrebe žena i djevojaka, kako bi se razmotrila odgovarajuća humanitarna izuzeća.

15. Izražava spremnost da se u misijama Vijeća sigurnosti uzmu u obzir gender perspektiva i prava žena, također kroz konsultacije s lokalnim i međunarodnim ženskim grupama;

16. Poziva generalnog sekretara da provede studiju o utjecaju oružanih sukoba na žene i djevojke, uloži žena u izgradnji mira i gender dimenzijama u mirovnim procesima i rješavanju sukoba, i dodatno ga poziva da podnese izvještaj Vijeću sigurnosti o rezultatima te studije i prezentira ih svim zemljama članicama Ujedinjenih nacija;

17. Zahtijeva od generalnog sekretara da, kada je to moguće, u svoje izvještaje Vijeću sigurnosti uključi napredak u postizanju ravnopravnosti spolova kroz mirovne misije, kao i druge aspekte koji se odnose na žene i djevojke;

18. Odlučuje da ostane aktivno uključeno u ovo pitanje.“

Nakon što je usvojena ova rezolucija, u narednom periodu došlo je do usvajanja još 11 rezolucija koje su vezane za naziv „Žene, mir i sigurnost“, i to:

- Rezolucija 1820 (2008), usvojena 19. juna 2008. godine, kojom se osuđuje seksualno nasilje tokom konflikta;
- Rezolucija 1888 (2009), usvojena 30. septembra 2009. godine, koja se tiče pomoći preživjelim žrtvama seksualnog nasilja i kažnjavanja počinioca;
- Rezolucija 1889 (2009), usvojena 5. oktobra 2009. godine, kojom se traži povećanje sudjelovanja žena u mirovnim operacijama i uključivanje žena i ženskih skupina u postkonfliktne procese i izgradnju mira;
- Rezolucija 1960 (2010), usvojena 16. decembra 2010. godine, kojom se osuđuje seksualno nasilje tokom konflikta;
- Rezolucija 2106 (2013), usvojena 24. juna 2013. godine, tiče se prevencija i kažnjavanje seksualnog nasilja tokom konflikta (uključujući i seksualno nasilje nad muškarcima i dječacima);

- Rezolucija 2122 (2013), usvojena 18. oktobra 2013. godine, poziva na integrisani pristup izgradnji i održavanju mira;
- Rezolucija 2242 (2015), usvojena 13. oktobra 2015. godine, poziva države članice na punu implementaciju Rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“, i borbu protiv globalnih sigurnosnih izazova: nasilnog ekstremizma, klimatskih promjena i migracije;
- Rezolucija 2272 (2016), usvojena 11. marta 2016. godine, tiče se prevencije seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja u mirovnim operacijama;
- Rezolucija 2331 (2016), usvojena 20. decembra 2016. godine, kojom se osuđuje trgovina ljudima i seksualno nasilje ISIL-a;
- Rezolucija 2467 (2019), usvojena 29. aprila 2019. godine, kojom se od država članica traži da se ojačaju pravne mehanizme za kažnjavanje seksualnog nasilja kao „vojne taktike“ u konfliktu;
- Rezolucija 2493 (2019), usvojena 29. oktobra 2019. godine, kojom se traži povećanje sudjelovanja žena u mirovnim operacijama i poštivanje odredbi Rezolucije 1325.

6. ZAKLJUČAK

Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325 nastala okvira ljudskih prava. Zašto je ovo važno?

Prepoznaje promjenjivi kontekst mira i sigurnosti i potrebu da žene, mir i sigurnost budu mainstreaming u svim oblastima. Ova Rezolucija je dovela do ogromnog, fokusa na zaštitu žena od seksualnog nasilja nasuprot težnji za rodnom ravnopravnosti, kao i jače uključivanja žena, njihovih potreba i prioriteta. U fokus stavlja, na primjer, važnost okončanja nekažnjivosti za zločine protiv žene, osnovne nejednakosti koje žene i djevojčice čine tako ranjivim u sukobima, i potrebu da se uključuju učešće i vodstvo žena u svim aspektima tranzicije u postkonfliktno društvo.

Rezolucija se ne odnosi na regulisanje rata, već na vođenje mira. Ona je do sada najprogresivniji jezik o trenutnom kontekstu mira i sigurnosti spram bilo koje rezolucije do sada, pa osim toga Vijeće Sigurnosti UN-a ponovo potvrđuje svoju namjeru da poveća pažnju ženama, miru i sigurnosti kao predmet u svim tematskim oblastima.

LITERATURA

1. Björkdah, A., Mannergren Selimovic, J., 2015. Gendering agency in transitional justice
2. Cohn, C., 2004. „Feminist Peace making in resolution 1325, the United Nations require the inclusion of women in all Peace Planning and negotiation“, Women Review of Books
3. Cohn, C., 2008. Mainstreaming Gender in UN Security Policy: A Path to Political Transformation? U S. Rai i G. Waylen (ur.), Global governance feminist perspectives
4. Cohn, C., Kinsella, H. & Gibbings, S., 2004. Women, Peace and Security Resolution 1325.
5. Cook, Wiesen B.; Eastman, C., 1978. On Women & Revolution. Oxford: Oxford University Press
6. Rezolucije UN Vijeća sigurnosti „Žene, mir i sigurnost“ (1325, 1327, 1366, 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122, 2242, 2272, 2331, 2467, 2493)
7. Selimić, M., 2018. Pravo na dobru upravu kao osnovno pravo prema Povelji Evropske unije o temeljnim pravima, Pravni fakultet Zenica, Anali broj 22., god. 11.,
8. UN Konvencija o političkim pravima žena (1952)men, Peace and Security
9. UN Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966)
10. UN Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948)
11. Women Make the Difference (OSF), a program of One Earth Future (2019). JUST THE FACTS A Selected Annotated Bibliography to Support Evidence-Based Policymaking on Wo Rezolucija Vijeća Sigurnosti UN-a 2282 (2016) o pregledu arhitekture Ujedinjenih nacija za izgradnju mira
12. Wright, H., 2019. „Masculinities perspectives“: Advancing a radical Women, Peace and Security agenda? International Feminist Journal of Politics, 1–23
13. Wright, H., 2019. „Masculinities perspectives“: Advancing a radical Women, Peace and Security agenda? International Feminist Journal of Politics, 1–23